



**Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR  
odbor posudkové služby  
MUDr. Bc. Rostislav Čevela, Ph.D., MBA  
ředitel odboru posudkové služby**

**DOPORUČENÝ POSTUP  
PRO POSUDKOVÉ LÉKAŘE A POSUZUJÍCÍ KRAJSKÉ LÉKAŘE  
Čj. 2013/47924-72**

**POSUZOVÁNÍ ZDRAVOTNÍHO STAVU DĚTÍ A ŽADATELŮ  
PRO ÚČELY NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE  
DLE ZÁKONA č. 359/1999 Sb.,  
O SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH  
PŘEDPISŮ**

**Zpracovala: doc. MUDr. Libuše Čeledová, Ph.D.  
V Praze dne 22. srpna 2013**

## **Obsah:**

I. Úvod	str.2
II. Seznam zkratk	str. 3
III. Posuzování zdravotního stavu dítěte pro účely náhradní rodinné péče	str. 3
IV. Posuzování zdravotního stavu žadatelů o náhradní rodinnou péči	str. 6
V. Závěr	str.10
VI. Přílohy.	
Příloha č. 1 Vyjádření registrujícího praktického lékaře o zdravotním stavu osoby pro účely posouzení vhodnosti stát se osvojitelem/pěstounem/pěstounem na přechodnou dobu	str. 11
Příloha č. 2 Žádanka o vyšetření	str. 16
Příloha č. 3 Posudek o zdravotním stavu žadatele/žadatelky o zprostředkování náhradní rodinné péče	str. 18
Příloha č. 4 Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů – vybraná ustanovení	str. 20

## **I. Úvod**

Doporučený postup posuzování zdravotního stavu dětí a žadatelů pro účely náhradní rodinné péče dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, je určený posudkovým a praktickým lékařům posuzujícím zdravotní stav dětí a žadatelů pro účely náhradní rodinné péče.

Právo na rodinný život je zakotveno v článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod: „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem.“

Náhradní rodinná péče je forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno tzv. „náhradními“ rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v náhradní rodině. Tou je u nás zatím osvojení nebo pěstounské péče. Obě formy náhradní péče mají na dítě silný vliv, a to jak v oblasti duševního, tak sociálního vývoje.

Aby vytvořený nový rodinný svazek naplnil očekávání uspokojivého funkčního rodinného zázemí pro děti, ale i pro jejich náhradní rodiče, je třeba posoudit, zda zdravotní stav dítěte nebo žadatelů nebrání svěřeni dítěte do náhradní rodinné péče.

Lékařské odborné posouzení zdravotního stavu dětí i žadatelů pro účely sociálně-právní ochrany dětí dle zákona č. 359/1999 Sb., by mělo zabránit svěřeni dětí do výchovy osobám, jež nevyhovují vysokým a dlouhodobým nárokům rodičovské péče.

## **II. Seznam zkratk**

Zákon - Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo - Ministerstvo práce a sociálních věcí

OSN – Organizace spojených národů

Úmluva - Úmluvu o právech dítěte

Úřad – Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí

Žadatel – žadatel o náhradní rodinnou péči

## **III. Posuzování zdravotního stavu dítěte pro účely náhradní rodinné péče**

### **Článek 1**

Sociálně právní ochrana dětí je vymezena v ustanovení §1 zákona č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon) a představuje zajištění práva dítěte na život, jeho příznivý vývoj, na rodičovskou péči a život v rodině a na identitu dítěte. Deklarace práv dítěte, přijatá Valným shromážděním OSN 20. listopadu 1959 a Úmluva o právech dítěte přijatá v roce 1989 deklarují rodinu jako základní jednotku společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů, zejména dětí.

Právní úprava: § 1 zákona.

### **Článek 2**

Zákonem se v souladu s Úmluvou vymezuje pojem dítě. Dosažení zletilosti se řídí občanským zákoníkem. Podle článku 1 Úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Okruh dětí, jimž lze poskytnout sociálně - právní ochranu, vymezuje ustanovení § 2 odst. 2 zákona. Jedná se o děti,

kteřé mají na území ČR trvalý pobyt, nebo, jde-li o cizince, pobývají na území ČR legálně - je jim povolen trvalý pobyt, jsou hlášeny k pobytu na území ČR po dobu nejméně 90 dnů, podaly žádost o udělení mezinárodněprávní ochrany, jsou oprávněny na území ČR trvale pobývat, pobývají zde s rodičem, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany nebo oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území, nebo jim bylo takové oprávnění uděleno nebo na území pobývá na základě víza k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu nebo je rodič azylantem či osobou požívající doplňkové ochrany, případně je dítě samo azylantem či osobou požívající doplňkové ochrany. Jen z tohoto okruhu dětí pak lze vybírat i děti pro zprostředkování osvojení, popř. svěřením do pěstounské péče. Výjimkou je případ zprostředkování osvojení Úřadem pro mezinárodně právní ochranu dětí, v jehož evidenci mohou být i děti k osvojení v České republice, které nepobývají na území ČR (§ 25 odst. 1 písm. b) zákona). Odborné posouzení těchto dětí je však v kompetenci jejich domovského státu.

Právní úprava: § 2 zákona.

### **Článek 3**

Vlastní zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče svěřuje zákon dle ustanovení § 22 v první řadě krajskému úřadu. Aby mohl krajský úřad zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče uskutečňovat, vede za tímto účelem evidenci dětí a současně i evidenci žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny. Evidenci dětí tvoří kopie spisových dokumentací, které zasílají krajskému úřadu obecní úřady obcí s rozšířenou působností dle ustanovení § 21 odst. 6 zákona. Krajský úřad má povinnost doplnit evidenci dětí o odborné lékařské posouzení pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, jestliže je takového odborného posouzení třeba. To znamená, že jde-li např. o malé několikaměsíční dítě, není třeba odborné posouzení, ale postačí zpráva o zdravotním stavu a vývoji dítěte, která je součástí spisové dokumentace a je pro tyto účely postačující. Totéž platí pro případ, kdy součástí spisové dokumentace je stanovisko odborného lékaře/lékařky, které obsahuje kompletní posouzení dítěte, jak z hlediska zdravotního stavu dítěte, tak z hlediska specifických potřeb dítěte a vhodnosti svěřením do náhradní rodinné péče. Zákon počítá i s tou skutečností, že žadatel/žadatelka chce osvojit výlučně dítě z ciziny, tj. dítě, které nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt, ani není hlášeno na území České republiky podle příslušných právních předpisů po dobu 90 dnů, ani není oprávněno podle příslušných právních předpisů na území České republiky pobývat. Tomuto dítěti zprostředkovává osvojení Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí. Krajský úřad pouze zajišťuje odborné posouzení dle ustanovení § 27 zákona.

Právní úprava: § 22 zákona.

## Článek 4

Posuzování zdravotního stavu dítěte pro účely osvojení nebo pěstounské péče zahrnuje posouzení úrovně tělesného, duševního a smyslového vývoje dítěte, včetně jeho specifických potřeb a nároků ve vztahu ke zjištěnému zdravotnímu postižení. Vyšetření zdravotního stavu dítěte musí být úplné a podrobné do té míry, aby postihlo celkový obraz o tělesném i duševním stavu a vývoji dítěte, jeho prognóze a o možnostech sociálního zařazení a budoucím osvojitelům/pěstounům poskytlo objektivní informace v potřebném rozsahu. Posuzování zdravotního stavu dítěte pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče provádějí svými lékaři příslušné krajské úřady. Při svém posuzování vycházejí lékaři krajských úřadů (dále jen „posuzující lékař“) z vyšetření zdravotního stavu dítěte provedeného:

- a) u dítěte umístěného v kojeneckém ústavu a dětském domově do 3 let věku lékaři tohoto zařízení
- b) u dítěte nacházejícího se na novorozeneckém oddělení lékaři zdravotnického zařízení určeného orgánem sociálně-právní ochrany
- c) u ostatních dětí jejich registrujícím praktickým lékařem pro děti a dorost, jenž přitom spolupracuje s dalšími odborníky.

### **Posudek o zdravotním stavu dítěte obsahuje:**

- osobní údaje – jméno, jména, příjmení, datum narození/rodné číslo dítěte,
- seznam lékařských zpráv a nálezů, z nichž posouzení zdravotního stavu dítěte vycházelo, a to vč. uvedení jména a odbornosti lékaře, data vyšetření,
- psychologické vyšetření s uvedením, kdy a kým bylo provedeno,
- celkové zhodnocení zdravotního stavu dítěte, jeho psychomotorického vývoje, sociální adaptace a jejího předpokládaného vývoje, spolu s vyjádřením k prognóze a předpokládanému vývoji, nutnosti potřeby kompenzačních pomůcek, výchovných a pečovatelských opatření, např. trvale dieta, trvale invalidní vozík, schopnost vzdělavatelnosti, poruchy chování, potřeba trvalé medikace, popř. soustavné rehabilitace,
- jednoznačný závěr - vyjádření doporučení či nedoporučení náhradní rodinné péče.

Právní úprava: § 27 zákona.

## **IV. Posuzování zdravotního stavu žadatelů o náhradní rodinnou péči**

### **Článek 1**

Evidence žadatelů o náhradní rodinnou péči obsahuje kopie spisových dokumentací, které vedly podle ustanovení § 21 zákona obecní úřady obcí s rozšířenou působností a jejichž kopie tyto úřady zaslaly krajskému úřadu. Krajský úřad má povinnost evidenci doplnit podle ustanovení § 27 zákona o odborné posouzení žadatele/žadatelky, které se bude týkat jeho/jejích morálních a osobnostních vlastností, motivace pro převzetí dítěte do náhradní rodinné péče a některých skutečností souvisejících s rodinným životem žadatele/žadatelky. Toto posouzení, včetně lékařského závěru o zdravotním stavu žadatele/žadatelky, umožní svou odbornou úrovní a objektivností rozhodnout o vhodnosti žadatele/žadatelky pro osvojení či svěřeni dítěte do pěstounské péče.

Právní úprava: § 22 zákona.

### **Článek 2**

Posuzování zdravotního stavu žadatelů pro účely zprostředkování osvojení nebo svěřeni dítěte do pěstounské péče zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele/žadatelky po stránce duševní, tělesné nebo smyslové nebrání výkonu dlouhodobé, soustavné, dostatečné a řádné péče a výchově dítěte.

Účelem tohoto posuzování je i předcházení tomu, aby nároky mnohaleté výchovy dítěte nevedly ke zhoršení či zhoršování existujícího nepříznivého zdravotního stavu žadatele, a to v horizontu následujících let nezbytných pro zajištění výchovy a péče o dítě, minimálně do jeho zletilosti.

Posuzování zdravotního stavu žadatele/žadatelky musí mít individuální charakter a nesmí vycházet pouze ze samotné existence zdravotního postižení jako takového, ale z dopadu tohoto postižení na dlouhodobé pečovatelské a vychovatelské schopnosti žadatele/žadatelky.

Posuzování zdravotního stavu žadatele/žadatelky pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče provádějí, a to svými lékaři, krajské úřady a v rámci odvolacího řízení ministerstvo. Při svém posuzování by měli posuzující lékaři vycházet zejména z lékařských zpráv a posudků vypracovaných registrujícími praktickými lékaři pro dospělé a odbornými lékaři, kteří mají žadatele ve své léčebné a dispenzární péči.

Posuzující lékaři mohou rovněž přihlídnout i k výsledkům psychologického vyšetření, popř. sociálního šetření, avšak jen potud, pokud mají význam pro posouzení zdravotního stavu žadatele/žadatelky pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče.

Zprávy praktických lékařů by měly obsahovat údaje ze zdravotní dokumentace žadatele včetně zpráv a nálezů odborných lékařů, v jejichž péči je žadatel.

Zprávy odborných lékařů musí obsahovat údaje o současném stavu, vč. příslušných funkčních nálezů, o dosavadním průběhu a délce trvání onemocnění, o způsobu léčení a o prognóze onemocnění.

U žadatele/žadatelky, jenž se v posledních 5 letech léčil/a na psychiatrii, musí být provedeno psychiatrické vyšetření. V ostatních případech se psychiatrické vyšetření provede jen tehdy, má-li posuzující lékař/lékařka zato, že je k posouzení zdravotního stavu žadatele/žadatelky pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče nezbytné, a to zejména pokud má zdravotní stav dopad na stav duševní pohody žadatele/žadatelky.

Lékařské zprávy a nálezy, které jsou podkladem pro posouzení zdravotního stavu pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, by neměly být starší 6 měsíců.

**Osoby, které se nedoporučují do zařazení evidence žadatelů o náhradní rodinnou péči z důvodu nevyhovujícího zdravotního stavu:**

- mají z důvodu svého nepříznivého zdravotního stavu **podstatně** omezenou psychickou a fyzickou výkonnost, soběstačnost, pohyblivost a schopnost orientace či komunikace, čímž jsou podstatně omezeny jejich výchovné a pečovatelské schopnosti, především ve vztahu k soustavné a dlouhodobé péči o dítě,
- by svým onemocněním ohrožovaly, popř. mohly ohrožovat zdravý vývoj dítěte – např. bacilonosiči, alkoholici a ostatní toxikomani,
- by nedostatkem výchovných schopností, charakterovými vadami a poruchami sociability a adaptace ohrožovaly harmonický vývoj dítěte - osoby sociálně a společensky problematické, osoby se sníženými duševními schopnostmi aj.

***Při posuzování zdravotního postižení osoby, která žádá o zařazení do evidence žadatelů o náhradní rodinnou péči, by lékař měl přihlídnout k sociálním podmínkám a rodinnému zázemí žadatelů (např. partner bez zdravotního postižení, či pouze s lehkým fyzickým omezením).***

***Při posuzování lze vzít v úvahu i výsledky hodnocení zdravotního stavu ve věcech sociálního zabezpečení, pokud se zjišťováním uvedených skutečností žadatel souhlasí.***

### **Posudek o zdravotním stavu žadatele/žadatelky obsahuje:**

- osobní údaje – jméno, jména, příjmení, datum narození/rodné číslo žadatele/žadatelky, trvalé bydliště,
- seznam lékařských zpráv a nálezů, z nichž posuzující lékař/lékařka vycházel/a, a to vč. uvedení jména a odbornosti lékaře, data vyšetření, popř. kdy a kým bylo provedeno psychologické vyšetření nebo sociální šetření,
- diagnostický souhrn všech zdravotních postižení,
- zhodnocení současného stavu a prognózy všech postižení,
- zhodnocení jednotlivých zdravotních postižení z hlediska omezení výchovných a pečovatelských schopností,
- závěry psychologického vyšetření významné pro posouzení zdravotního stavu žadatele/žadatelky,
- závěry sociálního šetření významné pro posouzení zdravotního stavu žadatele/žadatelky,
- celkové zhodnocení a jednoznačný závěr:
  - a) doporučuje se zařazení osoby do evidence žadatelů,
  - b) nedoporučuje se zařazení osoby do evidence žadatelů,
  - c) doporučuje se zařazení osoby do evidence žadatelů, avšak jen s určitými výhradami (např. schopen pečovat pouze o dítě od určité věkové hranice, pouze o dítě bez těžšího zdravotního postižení apod., doporučení pouze určité formy náhradní rodinné péče),
  - d) posudek nelze vypracovat, protože pro nedostatek nezbytných podkladů není možné posoudit, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě.

Právní úprava: § 27 zákona.

## **Článek 3**

Zákon v ustanovení § 27a upravuje postup orgánů sociálně - právní ochrany dětí při vyřizování žádostí o pěstounskou péči na přechodnou dobu, který je v podstatě shodný s postupem upraveným v ustanoveních § 20 až 27 zákona při vyřizování žádostí o zprostředkování osvojení a pěstounské péče. Zákon nově upravuje situace, ve kterých je možné svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu a také možnou dobu trvání pěstounské péče na přechodnou dobu. Dokladem, který je nezbytnou součástí evidence, je doklad o zdravotním stavu



žadatele/žadatelky. Žadatel/žadatelka je povinen/a zajistit si tento doklad sám, tzn. požádat svého registrujícího lékaře o vyšetření a vypracování zprávy o zdravotním stavu, popř. k této zprávě přiložit potvrzení specializovaného odborného zdravotnického zařízení, pokud se na takovém pracovišti podrobuje léčbě. Při posuzování zdravotního stavu žadatelů o pěstounskou péči a přechodnou dobu by se mělo postupovat obdobným způsobem jako při posuzování žadatelů pro účely zprostředkování osvojení nebo svěření dítěte do pěstounské péče, tzn. posouzení, zda zdravotní stav žadatele po stránce duševní, tělesné nebo smyslové nebrání výkonu dlouhodobé, soustavné, dostatečné a řádné péče a výchově dítěte, jak je uvedeno v článku 2.

Právní úprava: § 27a zákona.

## **V. Závěr**

Problematika náhradní rodinné péče se v posledních letech stává stále více aktuální a lékaři se častěji setkávají s požadavkem posoudit zdravotní stav dětí a žadatelů pro účely náhradní rodinné péče. Cílem doporučeného postupu je sjednotit pohled a kritéria tohoto posuzování, které ve svém důsledku vede k rozhodnutí krajského úřadu nebo v odvolacím řízení ministerstva, o dalším funkčním rodinném životě dětí a jejich „náhradních“ rodičů. Povinností společnosti je především chránit děti a zajistit jim spokojené a příznivé sociální podmínky pro jejich vývoj. A to by mělo být i nosným paradigmatem přístupu všech lékařů posuzujících zdravotní stav dětí a žadatelů pro účely náhradní rodinné péče.

## VI. Přílohy

### Příloha č. 1

**Vyjádření registrujícího praktického lékaře o zdravotním stavu osoby pro účely posouzení vhodnosti stát se osvojitelem / pěstounem / pěstounem na přechodnou dobu:**

Jméno a příjmení žadatele/žadatelky.

Datum narození/rodné číslo.

Bydliště.

Diagnostický souhrn.

Současná terapie.

Přiložené odborné nálezy.

Celkové zhodnocení a jednoznačný závěr.

Datum, razítko a podpis lékaře/lékařky.

**Žádanka o vyšetření**

**Krajský úřad**

**Ministerstvo práce a sociálních věcí**

Adresa pracoviště: .....

tel.: .....

IČO:

Označení a adresa zdravotnického pracoviště

.....  
.....

**Žádanka o vyšetření**

Jméno a příjmení: ..... rod. číslo: .....

Bydliště: ..... okres: .....

Žádáme Vás o

**- ambulanti cílené vyšetření v oboru**

.....  
se zaměřením na ověření nebo vyloučení sporné diagnózy - objektivizaci sporných subjektivních údajů (vždy vypsát slovy)

Poruchy paměti a pozornosti

Žádáme o vyjádření, zda došlo k progresi změn, jak je jmenovaný schopen zvládat nároky běžného života a adaptovat se a přijímat životní změny.

---

**- dílčí ambulanti odborné vyšetření - laboratorní vyšetření** (uvést konkrétně - např. RTG, EKG, EEG, EMG, ergometrie, spirometrie, CT či MR. konkrétní oblasti apod.) s popisem, popř. funkčním závěrem.

.....

---

Originální vyhotovení Vašeho nálezu(zprávy) zašlete neodkladně podepsanému lékaři. Kopii této žádanky připojte k faktuře.

datum

razítko, jméno a podpis lékaře

**Seznamte se s obsahem poučení na 2. straně této žádanky.**

## Poučení

Vyšetření provedená a vykázaná nad rámec vpředu uvedeného požadavku a medicínského oboru, krajský úřad, popř. Ministerstvo práce a sociálních věcí neuhradí.

**Jen po předchozím souhlasu zadávajícího lékaře** je možno provádět:

- další vyšetření v jiném lékařském oboru než je v žádance uveden, která vyšetřující lékař navrhne,
- finančně náročné nebo rizikové vyšetřovací metody (např. CT, magnetická rezonance, mnohočetná RTG vyšetření apod.), pokud nejsou již výslovně uvedeny na žádance.

**Zprávu o výsledcích vyžádaných vyšetření** (v českém jazyce) včetně výsledků pomocných (laboratorních) vyšetření zašle zdravotnické zařízení lékaři, který si vyšetření vyžádal na vpředu uvedenou adresu.

**Zpráva se posuzovanému zásadně nevydává.**

**Náležitosti vyúčtování zdravotnického zařízení:**

- označení zdravotnického zařízení
- jméno, příjmení, rodné číslo a bydliště vyšetřovaného
- datum (data) vyšetření
- kódy provedených výkonů, jejich bodová hodnota, režie a případně dalších účtovaných položek
- ZUM
- částka případných dalších účtovaných a doložených výdajů
- celková účtovaná částka.

Zdravotnické zařízení vyhotoví celkové vyúčtování za všechny výkony a případné další náklady v souvislosti s vyšetřením posuzovaného.

K faktuře připojí kopii žádanky o vyšetření a zašle ji lékaři, který o vyšetření požádal, na vpředu uvedenou adresu.

Zdravotnická zařízení se při vykazování a účtování diagnostických výkonů pro potřeby krajského úřadu, popř. Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí obecně závaznými právními předpisy.

### **Příloha č. 3**

#### **Posudek o zdravotním stavu žadatele/žadatelky o zprostředkování náhradní rodinné péče**

Jméno a příjmení žadatele/žadatelky.

Rodné číslo/datum narození/ žadatele/žadatelky.

Trvalé bydliště.

Seznam lékařských zpráv a nálezů, z nichž posouzení vycházelo, a to vč. uvedení jména a odbornosti lékaře, data těchto vyšetření, popř. kdy a kým bylo provedeno psychologické vyšetření nebo sociální šetření.

Diagnostický souhrn všech zdravotních postižení/funkční postižení.

Zhodnocení současného stavu a prognózy všech onemocnění.

Zhodnocení zdravotního stavu z hlediska omezení výchovných a pečovatelských schopností.

Závěry psychologického vyšetření významné pro posouzení zdravotního stavu žadatele/žadatelky.

Závěry sociálního šetření významné pro posouzení zdravotního stavu žadatele/žadatelky.

Celkové zhodnocení a jednoznačný závěr.

Datum, podpis a razítko lékaře/lékařky.

## Příloha č. 4

### Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů – vybraná ustanovení

#### § 1

##### Sociálně-právní ochrana dětí

(1) Sociálně-právní ochranou dětí (dále jen "sociálně-právní ochrana") se rozumí zejména

- a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- d) zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.

(2) Nedotčeny zůstávají zvláštní právní předpisy, které upravují též ochranu práv a oprávněných zájmů dítěte.

(3) Tento zákon se použije na právní vztahy, které nejsou upraveny přímo použitelným předpisem Evropské unie v oblasti dávek pěstounské péče.

#### § 2

(1) Pro účely tohoto zákona se dítětem rozumí nezletilá osoba. 1)

(2) Sociálně-právní ochrana se poskytuje dítěti, které na území České republiky

- a) má trvalý pobyt,
- b) má podle zvláštního právního předpisu 1a) upravujícího pobyt cizinců na území České republiky povolen trvalý pobyt nebo je hlášeno k pobytu na území České republiky po dobu nejméně 90 dnů,
- c) podalo žádost o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky,
- d) je oprávněno trvale pobývat, 2)
- e) pobývá s rodičem, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany nebo oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území České republiky nebo které pobývá na základě uděleného oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu, 2a)
- f) pobývá s rodičem, který na území pobývá na základě víza k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu na území podle zvláštního právního předpisu<sup>63)</sup> nebo který je azylantem anebo osobou požívající doplňkové ochrany, nebo
- g) je azylantem nebo osobu požívající doplňkové ochrany.

(3) V rozsahu stanoveném tímto zákonem (§ 37 a 42) se sociálně-právní ochrana poskytuje také dítěti, které nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt nebo není hlášeno k pobytu na území České republiky po dobu nejméně 90 dnů podle zvláštního právního předpisu 1a) upravujícího pobyt cizinců na území České republiky ani není oprávněno podle zvláštního právního předpisu 2) trvale pobývat na území České republiky.

## § 22

### Vedení evidence pro zprostředkování osvojení a pěstounské péče krajským úřadem

(1) Krajský úřad vede pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče evidenci dětí uvedených v § 19a odst. 1 (dále jen "evidence dětí") a evidenci žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny (dále jen "evidence žadatelů").

(2) Evidence dětí obsahuje

- a) kopii spisové dokumentace podle § 21 odst. 4;
- b) odborné posouzení podle § 27, je-li ho třeba s ohledem na
  - 1. věk dítěte,
  - 2. stanovisko odborného lékaře, nebo
  - 3. jiné vážné skutečnosti;
- c) vyjádření dítěte zajištěné krajským úřadem (§ 8 odst. 2);
- d) další doklady potřebné pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče.

(3) Evidence žadatelů obsahuje

- a) kopii spisové dokumentace podle § 21 odst. 5,
- b) odborné posouzení podle § 27,
- c) další doklady potřebné pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče.

(4) Pokud žadatel chce osvojit výlučně dítě z ciziny [§ 21 odst. 5 písm. g) bod 2], krajský úřad provede odborné posouzení podle § 27 a neprodleně zašle kopii údajů obsažených v evidenci žadatelů Úřadu k zařazení do evidence pro zprostředkování osvojení z ciziny.

(5) Krajský úřad řízení o zařazení žadatele do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče

a) přeruší, je-li proti žadateli nebo proti jeho manželovi, druhovi, dítěti nebo jiné osobě tvořící s žadatelem společnou domácnost 9b) vedeno trestní řízení pro trestný čin směřující proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte, nebo pro jiný trestný čin, jehož spáchání může mít vliv na způsobilost žadatele k řádné výchově dítěte, a to až do vydání konečného rozhodnutí v tomto trestním řízení,

b) může přerušit, zjistí-li na straně žadatele důvody bránící jeho odbornému posouzení podle § 27, a to na nezbytně nutnou dobu.

(6) Krajský úřad rozhoduje o zařazení žadatele do evidence žadatelů neprodleně po odborném posouzení žadatele podle § 27. Pokud krajský úřad v průběhu řízení zjistí závažné důvody, pro které nelze žadatele zařadit do evidence žadatelů, může rozhodnout o zamítnutí žádosti i před provedením odborného posouzení žadatele v rozsahu stanoveném v § 27. V rozhodnutí o zařazení žadatele do evidence žadatelů krajský úřad stanoví žadateli povinnost hlásit krajskému úřadu všechny změny rozhodné pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče do 15 dnů ode dne jejich vzniku.

(7) Krajský úřad oznámí, zda byl žadatel zařazen do evidence žadatelů,

- a) obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností,
- b) obecnímu úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu nebo pověřené osobě, s nimiž žadatel uzavřel dohodu o výkonu pěstounské péče, s výjimkou případu,

kdy žadatel uzavřel dohodu s krajským úřadem, který rozhodl o zařazení žadatele do evidence žadatelů, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů.

(8) Jestliže krajský úřad nezprostředkuje osvojení

- a) do 6 kalendářních měsíců od zařazení dítěte do evidence dětí, nebo
- b) do 3 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zařazení žadatele do evidence žadatelů, zpřístupní údaje z těchto evidencí Úřadu pro zprostředkování osvojení ve vztahu k cizině a současně zašle oznámení o těchto skutečnostech obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

(9) Krajský úřad postupuje

- a) podle odstavce 8 písm. a) pouze tehdy, pokud je ze všech okolností zřejmé, že dítěti nelze zprostředkovat pěstounskou péči ani osvojení v České republice, nebo nelze předpokládat, že by v budoucnu mohla převzít dítě do péče osoba dítěti příbuzná nebo jemu blízká; tyto skutečnosti je krajský úřad povinen odůvodnit, nebo
- b) podle odstavce 8 písm. b) pouze tehdy, pokud žadatel vyjádřil souhlas podle § 21 odst. 5 písm. g) bodu 1.

(10) Krajský úřad může zjistit kdykoliv v době, kdy je dítě vedeno v evidenci dětí nebo žadatel zařazen do evidence žadatelů, zda nedošlo ke změně skutečností rozhodných pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, zejména je oprávněno provést nové odborné posouzení dítěte nebo žadatele podle § 27.

## § 27

### **Odborné posuzování pro účely zprostředkování osvojení a pěstounské péče**

(1) Odborné posouzení pro zprostředkování osvojení a pěstounské péče zahrnuje

- a) posouzení dítěte a žadatele podle odstavce 2,
- b) zhodnocení přípravy k přijetí dítěte do rodiny, včetně speciální přípravy k přijetí dítěte pěstounem na přechodnou dobu (§ 11 odst. 2),
- c) vyjádření dětí žadatele k přijetí osvojovaného dítěte nebo dítěte svěřovaného do pěstounské péče do rodiny, jsou-li takového vyjádření schopny s ohledem na jejich věk a rozumovou vyspělost,
- d) posouzení schopnosti dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny,
- e) zjištění bezúhonnosti žadatele, jeho manžela, druha, dítěte a jiné osoby tvořící s žadatelem společnou domácnost; za bezúhonného se pro tyto účely nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, který směřoval proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte, nebo pro jiný trestný čin, jehož spáchání může mít vliv na způsobilost žadatele k řádné výchově dítěte,
- f) u žadatelů o zařazení do evidence osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu posouzení schopnosti pečovat o děti vyžadující speciální péči a schopnost spolupráce s rodiči těchto dětí.

(2) Pro účely zprostředkování osvojení a pěstounské péče se

- a) u dětí
  1. posuzuje úroveň tělesného a duševního vývoje dítěte, včetně jeho specifických potřeb a nároků,
  2. posuzuje vhodnost náhradní rodinné péče a jejích forem;



b) u žadatelů posuzuje charakteristika osobnosti, psychický stav, zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpoklad vychovávat dítě, motivace, která vedla k žádosti o osvojení dítěte nebo k jeho svěřeni do pěstounské péče, stabilita manželského vztahu a prostředí v rodině, popřípadě další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěřeni do pěstounské péče. Posouzení krajský úřad provede do 30 dnů ode dne zjištění všech potřebných skutečností.

(3) Za účelem zjištění bezúhonnosti podle odstavce 1 písm. e) si orgán sociálně-právní ochrany vyžádá podle zvláštního právního předpisu opis z evidence Rejstříků trestů nebo doklad obdobný opisu z evidence Rejstříku trestů vydávaný ve státech, ve kterých se žadatel, jeho manžel, druh, dítě a jiné osoby tvořící s žadatelem společnou domácnost zdržovaly nepřetržitě déle než 3 měsíce. V případě, že cizí stát opis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad nevydává, odmítá jej žadateli vydat nebo je jeho opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou, může žadatel doklad takového státu nahradit svým čestným prohlášením. Žádost o opis z evidence Rejstříku trestů a opis z evidence Rejstříků trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(4) Odborné posuzování provádí krajský úřad, jde-li o děti nebo žadatele, které zařazuje do evidence dětí nebo žadatelů krajský úřad, a to před zařazením do takové evidence, nebo kteří jsou v evidenci dětí nebo v evidenci žadatelů vedené krajským úřadem.

(5) Krajský úřad je oprávněn vyzvat žadatele a fyzické osoby uvedené v § 25 odst. 1 písm. d) k osobnímu jednání za účelem posouzení jejich předpokladů a skutečností rozhodných pro svěřeni dítěte. Krajský úřad přitom spolupracuje s obecními úřady obcí s rozšířenou působností, obcemi, zdravotnickými a školskými zařízeními i dalšími odbornými zařízeními, pověřenými osobami a s odborníky pro otázky výchovy a péče o dítě.

(6) Zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu mohou za účelem přípravy podkladů pro odborné posouzení podle odstavce 2 navštívit dítě nebo pozvat dítě k jednání, je-li to přiměřené jeho věku a schopnostem. Právnícké nebo fyzické osoby, u nichž se dítě nachází, jsou povinny tuto návštěvu, účast dítěte na uvedeném jednání a posouzení dítěte umožnit.

(7) Pro zpracování vyjádření ministerstva a krajského úřadu podle § 18 platí odstavce 2 až 5 přiměřeně.

(8) Pro účely odvolacího řízení je ministerstvo oprávněno provést nové odborné posouzení žadatele.

## HLAVA V

### PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU

#### § 27a

(1) Krajský úřad vede pro účely zajištění pěstounské péče pro dítě na přechodnou dobu podle zvláštního právního předpisu 23b) evidenci osob, které mohou pěstounskou péči po přechodnou dobu vykonávat. Do evidence se osoby zařazují na základě žádosti podané u obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen po doplnění žádosti o údaje a doklady uvedené v odstavci 3 neprodleně žádost postoupit krajskému úřadu.

(2) Do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči po přechodnou dobu, se zařazují osoby, které na základě odborného posouzení mají předpoklady pro výkon takové péče o dítě, a to zejména z hlediska krátkodobosti takové péče a péče o dítě krátce po jeho narození.

(3) Evidence obsahuje

- a) žadatelovy osobní údaje uvedené v § 21 odst. 5 písm. a),
- b) doklady uvedené v § 21 odst. 5 písm. b) až f) a i),
- c) písemný souhlas s tím, že krajský úřad je oprávněn kdykoliv
  1. zjišťovat další údaje potřebné pro zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči po přechodnou dobu,
  2. zjišťovat, zda nedošlo ke změně skutečností uvedených v žádosti,
- d) stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností k žádosti o zařazení žadatel do evidence,
- e) stejnopis správního rozhodnutí podle § 47b s vyznačením právní moci nebo stejnopis dohody o výkonu pěstounské péče podle § 47b,
- f) údaje o charakteristice a počtu dětí, kterým je osoba v evidenci schopna poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu.

(4) Odborné posouzení žadatele se provede na základě žádosti podané podle odstavce 3; pro odborné posouzení žadatele platí § 27 obdobně.

(5) Krajský úřad rozhodne o zařazení žadatele do evidence uvedené v odstavci 1 a o jeho vyřazení z této evidence nebo o tom, že žadatel do této evidence zařazen nebyl. Opis rozhodnutí uvedeného v předchozí větě zašle krajský úřad obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. O vedení evidence o zařazení žadatele do evidence a o jeho vyřazení platí § 22 až 24c přiměřeně.

(6) Krajský úřad předá opis seznamu osob zařazených do evidence osob, které mohou po přechodnou dobu vykonávat pěstounskou péči, a to včetně údajů uvedených v odstavci 3, obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu. Krajský úřad je povinen tento seznam bezodkladně doplňovat na základě změn, ke kterým v evidenci podle odstavce 1 došlo, a toto doplnění sdělit také uvedeným obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

(7) Soud může na návrh orgánu sociálně-právní ochrany svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu osobám v evidenci, a to na

- a) dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat,
- b) dobu, po jejímž uplynutí lze dát souhlas rodiče s osvojením, nebo
- c) dobu do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tom, že souhlasu rodičů k osvojení není třeba.

(8) Bylo-li dítě svěřeno do pěstounské péče podle odstavce 7, je soud povinen nejméně jednou za 3 měsíce přezkoumat, zda důvody, pro které bylo dítě svěřeno do pěstounské péče, stále trvají. Za tím účelem si vyžaduje zejména zprávy příslušného orgánu sociálně-právní ochrany. Soud rozhodne o výchově dítěte vždy, odpadnou-li důvody, pro které bylo dítě svěřeno do pěstounské péče podle odstavce 7.

(9) Pěstounská péče na přechodnou dobu může trvat nejdéle 1 rok. To neplatí, pokud jsou do pěstounské péče téhož pěstouna svěřeni sourozenci dítěte, kteří byli do této péče svěřeni později, ne však na dobu delší, než po kterou má trvat pěstounská péče podle věty první u sourozence, který byl do pěstounské péče na přechodnou dobu témuž pěstounovi svěřen jako poslední.